

Ustawa
o postępowaniu sądowym w cywilnych sprawach spornych (Procedura cywilna)
z dnia 1 sierpnia 1895 r.

(...)

Rozdział czwarty. Postępowanie przed Sądem polubownym.

Umowa na Sąd polubowny.

§ 577. Układ, mocą którego strony poddają spór prawny jednemu lub więcej sędziom polubownym do rozstrzygnięcia (umowa na Sąd polubowny), jest o tyle prawnie skutecznym, o ile stronom wolno przedmiot sporu załatwić ugodą.

Skutecznym będzie także zamieszczony w umowie na Sąd polubowny układ, że wszelkie spory, z oznaczonego stosunku prawnego w przyszłości powstać mogące, pójdą pod rozpoznanie jednego lub więcej sędziów polubownych.

Umowa na Sąd polubowny musi być pisemnie sporządzona.

§ 578. Urzędnikom sędziowskim nie wolno przyjmować funkcji sędziego polubownego, jak długo pozostają w służbie sędziowskiej.

§ 579. Nikt nie ma obowiązku przyjmowania funkcji sędziego polubownego. Mimo że sędzia polubowny przyjął swe zamianowanie, może się z przyczyn ważnych uwolnić od objętego obowiązku.

§ 580. Jeżeli umowa na Sąd polubowny ani sędziego polubownego nie wymienia, ani też nie zawiera postanowienia o liczbie i zamianowaniu sędziów polubownych, ustanowi każda strona po jednym sędziu polubownym, którzy razem wybiorą zwierzchnika.

§ 581. Kto na skutek umowy na Sąd polubowny ma obowiązek zamianowania sędziego polubownego, tego może przeciwnik, a w razie gdy zamianowanie sędziego polubownego należy do osoby trzeciej, każda strona wezwać, aby do dni czternastu tego sędziego

polubownego zamianował i o tem stronę wzywającą zawiadomił. W ten sam sposób może nastąpić wezwanie, jeżeli sędzia polubowny, na zasadzie umowy na Sąd polubowny już ustanowiony, przyjęcia urzędu lub pełnienia obowiązków sędziego polubownego odmówił, jeżeli on zmarł, jeżeli go ze skutkiem nie przyjęto, albo też on z innej jakiej przyczyny odpadł.

Jeżeli także i strona wzywająca ma ustanowić sędziego polubownego, powinna z tem swoim wezwaniem połączyć oznajmienie, kogo sama sędzią polubownym ustanowiła.

Te wzajemne wezwania i oznajmienia mogą być uczynione za pośrednictwem poczty lub notaryusza.

Osobę do ustanowienia sędziego polubownego powołaną obowiązuje dokonane przez nią zamianowanie sędziego polubownego, jak tylko przeciwnik albo jedna ze stron oznajmienie o tem zamianowaniu otrzymała.

§ 582. Sędziego polubownego ustanawia na wniosek Sąd, jeżeli strona tego w czasie należytych nie uczyniła, albo obydwaj sędziowie polubowni nie mogli się zgodzić na osobę zwierzchnika. Wniosek pójdzie przed Sąd, który w braku umowy na Sąd polubowny byłby dla sporu prawnego w pierwszej instancji właściwym. Prawo do tego wniosku służy obydwom stronom, a w przypadku § 580, także każdemu z obydwóch sędziów polubownych. Zastępstwo adwokackie nie jest potrzebne do przedstawienia tego wniosku, ani nawet w obec Trybunałów.

Uchwała na ten wniosek zapadła, nie może być zacepianą żadnym środkiem prawnym.

§ 583. W razie, gdy strony nie mogą się zgodzić na sędziego polubownego, którego spólnie ustanowić powinny, orzeknie na wniosek Sąd w § 582 oznaczony, że umowa na Sąd polubowny straciła moc obowiązującą.

Tak samo ma być w następujących przypadkach:

1. jeżeli umowa na Sąd polubowny wyraźnie wymienione osoby sędziami polubownymi ustanawia, a jeden z tych sędziów polubownych zmarł, na skutek nieprzyjęcia lub z innego jakiego powodu odpadł, objęcia urzędu sędziego polubownego odmówił albo odstąpił od umowy, w tej mierze z nim zawartej, albo też

2. jeżeli sędzia polubowny, w umowie na Sąd polubowny mianowany, albo na zasadzie tej umowy przez stronę lub też w myśl § 582 przez Sąd ustanowiony, odmawia pełnienia obowiązków, które na skutek przyjęcia tego urzędu na niego spadły, albo też się z tem bezpodstawnie ociąga.

Jeżeli umowa na Sąd polubowny obejmuje wszystkie spory z danego stosunku prawnego powstać mogące, a okoliczność, dla której Sąd umowę na Sąd polubowny ma uznać za bezskuteczną, jest tego rodzaju, że nie wyłącza polubownego załatwienia sporów, jakie w przyszłości z tego stosunku prawnego wypaść mogą, ograniczy Sąd swe orzeczenie do tego, że umowę na Sąd polubowny jedynie co do tego jednego wymienionego przypadku za bezskuteczną uznaje.

§ 584. Wniosek, postawiony po myśli § 583, rozstrzygnie Sąd po odbytej poprzednio ustnej rozprawie we formie uchwały. W Trybunałach może to rozstrzygnięcie jakoteż rozstrzygnięcie wniosku po myśli § 582 przedstawionego wydać przełożony Trybunału albo sędzia, ze strony tego przełożonego wyznaczony.

Sędzia polubowny, który obowiązków, jakie na skutek przyjęcia tego urzędu na niego spadły, bądź wcale nie dopełnił, bądź też ich nie dopełnił w czasie należytym, odpowiada stronom za wszelką szkodę, jaką swą odmową lub przewlekaniem zawinił i stronom wyrządził, co zresztą nie uwłacza ich prawu żądania ubezwładnienia umowy na Sąd polubowny.

§ 585. Zastosowanie postanowień §§ 582 i 583 nie będzie miało miejsca o tyle o ile strony na określone tam przypadki co innego postanowiły, a to albo w umowie na Sąd polubowny, albo za pomocą pisemnego układu, jaki po zawarciu umowy na Sąd polubowny między niemi stanął.

§ 586. Wolno nieprzyjąć sędziego polubownego z tych samych przyczyn, które dają prawo nieprzyjęcia sędziego (§§ 19 i 20 Norm. jur.).

Stronie, która sama albo wspólnie z przeciwnikiem sędziego polubownego ustanowiła, służy prawo nieprzyjęcia jedynie wtedy, gdy przyczyna nieprzyjęcia dopiero po tem ustanowieniu powstała lub doszła do wiadomości strony.

Postępowanie przed sędziami polubownymi.

§ 587. Sędziowie polubowni powinni przed wydaniem wyroku polubownego wysłuchać strony i zbadać stan sprawy, na którym się spór prawny zasadza. O ile strony w umowie na Sąd polubowny albo w dodatkowym układzie pisemnym inaczej nie postanowiły, określą tryb postępowania sami sędziowie polubowni według swego wolnego uznania.

Jeżeli jedna ze stron nie wdaje się w rozprawę przed sędziami polubownymi, odbędzie się rozprawa wyłącznie ze stroną drugą.

§ 588. Sędziom polubownym wolno słuchać strony, jakoteż świadków i znawców, którzy dobrowolnie przed nimi się jawili, ale jedynie bez przysięgi. Nie wolno im używać środków przymusowych albo orzekać kar ani przeciwko stronom, ani przeciw innym osobom.

§ 589. Czynności sędziowskie, jakie sędziowie polubowni za potrzebne uznają, ale sami przedsięwziąć nie mają prawa, będą na wezwanie ze strony sędziów polubownych dokonane przez właściwe Sądy państwowe. W razie wątpliwości należy wystosować wezwanie do Sądu powiatowego, w okręgu którego czynność ma być przedsięwzięta albo dowód przeprowadzony.

Sąd wezwany uczyni zadość wezwaniu, o ile nie jest prawie niedopuszczalnym. W szczególności służy też owemu Sądowi pod względem przeprowadzenia dowodów orzecznictwo o tyle, o ile je postanowienia niniejszej ustawy Sądowi orzekającemu lub procesowemu na ten przypadek przekazują, gdy się dowód za pośrednictwem sędziego wezwanego przeprowadza.

§ 590. W czasie gdy więcej niż dwaj sędziowie do rozstrzygnięcia sprawy są powołani, zapada wyrok polubowny bezwzględną większością głosów, chyba że zapis na Sąd polubowny co innego w tej mierze postanawia.

§ 591. Jeżeli rozstrzygnięcie dla braku potrzebnej do uchwały większości głosów, a w razie, gdy tylko dwóch sędziów polubownych ustanowiono, dla braku jednomyślności, do skutku przyjść nie mogło, winni sędziowie polubowni oznajmić to stronom.

Jeżeli strony ani w umowie na Sąd polubowny, ani w dodatkowym układzie pisemnym na ten przypadek nic innego nie przewidziały i nie postanowiły, wolno każdej stronie prosić Sąd

w § 582 oznaczony o wydanie orzeczenia, że umowa na Sąd polubowny straciła moc obowiązującą, albo że na ten jeden przypadek stała się bezskuteczną (§ 584).

§ 592. Stronom będą wyroki polubowne doręczone na piśmie, a mianowicie gdy ich strony osobiście w obec Sądu polubownego nie odebrały, za pośrednictwem poczty lub notaryusza.

W pisemnych wygotowaniach wyroku polubownego, jakoteż w pierwopisie tegoż należy podać dzień spisania wyroku polubownego; prócz tego mają być wyroki polubowne, pod rygorem ich bezskuteczności, podpisane przez wszystkich sędziów polubownych.

§ 593. Pierwopis wyroku polubownego i dokumenty wystawione na dowód doręczenia stronom pisemnych wygotowań, będą przechowywane u tej osoby, którą umowa na Sąd polubowny do tego przeznacza. Jeżeli nie ma o to układu, albo wymieniony depozytariusz już nie żyje, postanowią sędziowie polubowni o sposobie przechowania. W wątpliwości należy te akta pisemne oddać w przechowanie notaryuszowi tego okręgu, w którym Sąd polubowny ma swą siedzibę.

Pierwopis wyroku polubownego, tudzież poświadczenia doręczeń, poczytuje się za dokumenty stronom wspólne.

§ 594. O ile strony w zapisie na Sąd polubowny nie zgodziły się na to, że wyrok polubowny może być przed wyższą instancją polubowną zaczepiony, będzie wyrok ten strony tak samo obowiązywać, jak prawomocny wyrok sądowy.

Na żądanie jednej strony potwierdzą sędziowie polubowni pisemnie prawomocność i wykonalność wyroku polubownego na pisemnym wygotowaniu tegoż wyroku.

Bezskuteczność wyroku polubownego.

§ 595. Wyrok polubowny nie ma skutków prawnych:

1. jeżeli w ogóle umowy na Sąd polubowny nie było, albo ona była nieważną, jeżeli straciła moc obowiązującą przed wydaniem wyroku polubownego, albo też stała się bezskuteczną na ten szczególny przypadek;
2. jeżeli strona, która utrzymuje, że wyrok polubowny jest bezskutecznym, nie uzyskała u sędziów polubownych posłuchu prawem zapewnionego, albo też zastępca prawny

nie zastępywał jej w tem postępowaniu, mimo że strona takiego zastępcy potrzebowała; ta ostatnia przyczyna odpadnie, gdy prawny zastępca przeprowadzony proces dodatkowo należycie zatwierdzi;

3. jeżeli pod względem obsadzenia Sądu polubownego lub przy głosowaniu nad uchwałą zostało naruszone jakieś postanowienie prawne lub umowne, albo jeżeli pierwopisu i pisemnych wygotowań wyroku polubownego nie podpisali wszyscy sędziowie polubowni;
4. jeżeli Sąd polubowny odrzucił nieprzyjęcie sędziego polubownego w sposób nie do usprawiedliwienia;
5. jeżeli Sąd polubowny wykroczył po za granice swego zadania;
6. jeżeli wyrok polubowny ubliża bezwzględnie obowiązującym przepisom prawnym;
7. jeżeli wyrok polubowny zasądza stronę na czynności prawnie niedozwolone lub prawem wzbronione;
8. jeżeli zachodzą warunki, pośród których wolno wyrok sądowy po myśli § 530, l. 1 do 7 zacząć skargą o wznowienie.

§ 596. Skargę o uchylenie wyroku polubownego należy zanieść przed Sąd oznaczony w § 582.

Jeżeli ta skarga opiera się na jednej z przyczyn w § 595, l. 1 do 7 podanych, winna być pod nieprzyjęciem wniesioną do trzech miesięcy. Czasokres ten rozpoczyna się od dnia, w którym stronie wyrok polubowny doręczono, albo też gdy przyczyna ruszenia dopiero później doszła do jej wiadomości, od dnia, w którym strona dowiedziała się o przyczynie ruszenia.

Jaki termin należy się tej skardze w przypadku z § 595, l. 8, oceni się według postanowień o skardze o wznowienie.

§ 597. Na skargę o uchylenie wyroku polubownego odbędzie się postępowanie według ogólnych przepisów niniejszej ustawy.

§ 598. Ani w umowie na Sąd polubowny, ani też żadnym innym układem nie mogą strony zrzec się zastosowania przepisów §§ 586, 592 i 595.

§ 599. Przepisy niniejszego rozdziału będą odpowiednio stosowane do Sądów polubownych, które w sposób prawnie dozwolony zostaną ustanowione: albo w ostatniej woli rozporządzeniu, albo z mocy innych rozporządzeń stron, nie pochodzących z umowy, lub też w statutach. Zastosowanie §§ 586, 592 i 595 nie może też być ze skutkiem wykluczone ani jednostronnem rozporządzeniem, ani też postanowieniami statutowymi.

Sądy polubowne, zaprowadzone w myśl ustawy z 15. listopada 1867, Dz. u. p. Nr. 134, dla załatwienia sporów ze stosunków stowarzyszeń, nie podlegają postanowieniom niniejszego rozdziału.

(...)